

STICHTING GENOOTSCHAP ENGELANDVAARDERS

BESCHERMHEER ZIJNE KONINKLIJKE HOOGHEID PRINS BERNHARD DER NEDERLANDEN

SPECIALDRUKKERIJ

"GIJ ZIJT DE SCHAKEL TUSSEN HEN, DIE THUIS BLEVEN, EN MIJ"

KONINGIN WILHELMINA

Versijnt ieder kwartaal

juli 1987

Correctie

"DE SCHAKEL"

(Kwartaaluitgave van de Stichting Genootschap Engelandvaarders)

juli 1987
9e jaargang, no. 34

Ere-voorzitter

H. P. Linthorst Homan Groteweg 123 8191 JV Wapenveld 05206 - 7 87 48

BESTUUR:

Voorzitter

R. W. Hemmes Thorbeckelaan 74 2564 BS 's-Gravenhage 070 - 68 35 66

Secretaris

H. F. L. Wensink Mauritskade 41b 2514 HE 's-Gravenhage 070 - 64 25 36

Penningmeester

Fred M. Beukers Vredehofweg 56 3062 ES Rotterdam 010 - 452 79 29

Voorzitter Sociale Commissie

S. G. Timmers
Verhoeven Blvd. Evertsen 58 4382 AE Vlissingen 01184 - 1 03 55

R. A. Grisnigt Canadalaan 25 4631 NT Hoogerheide 01646 - 34 15

Evenementencommissie

J. A. Bakker Zeekant 92 G 2586 JB 's-Gravenhage 070 - 54 02 45
J. de Mos Pr.J. Lelsstraat 36 3151 SJ H.v.Holland 01747 - 21 83

ADRESSENBESTAND

Voor adreswijzigingen of correcties

Mevr. M. E. F. Borel
Rinkes Hanedoestraat 57 2597 XD 's-Gravenhage 070 - 24 04 47

REDACTIE

Fred M. Beukers Vredehofweg 56 3062 ES Rotterdam 010 - 452 79 29

St. Gen. E.
Giro : 359500
Bank : 54 55 46 826
ABN-Rotterdam

Het volgende nummer verschijnt in de maand oktober 1987.
Gaarne de hiervoor bestemde copy inzenden vóór 1 september 1987.

"DE SCHAKEL"

(Kwartaaluitgave van de Stichting Genootschap Engelandvaarders)

juli 1987
9e jaargang, no. 34

Ere-voorzitter

H. P. Linthorst Homan Groteweg 123 8191 JV Wapenveld 05206 - 7 87 48

BESTUUR:

Voorzitter

R. W. Hemmes Thorbeckelaan 74 2564 BS 's-Gravenhage 070 - 68 35 66

Secretaris

H. F. L. Wensink Mauritskade 41b 2514 HE 's-Gravenhage 070 - 64 25 36

Penningmeester

Fred M. Beukers Vredehofweg 56 3062 ES Rotterdam 010 - 452 79 29

Voorzitter Sociale Commissie

S. G. Timmers
Verhoeven Blvd. Evertsen 58 4382 AE Vlissingen 01184 - 1 03 55
R. A. Grisnigt Canadalaan 25 4631 NT Hoogerheide 01646 - 34 15

Adressenbestand

Mevr. J. S. C. Stokvis-
Reyers Van der Houvenstraat 59 2596 PM 's-Gravenhage 070 - 24 65 86

Evenementencommissie

J. A. Bakker Zeekant 92 G 2586 JB 's-Gravenhage 070 - 54 02 45
J. de Mos Pr.J. Lelsstraat 36 3151 SJ H.v.Holland 01747 - 21 83

REDACTIE

F. M. Beukers Vredehofweg 56 3062 ES Rotterdam 010 - 452 79 29

St. Gen. E.
Giro : 359500
Bank : 54 55 46 826
ABN-Rotterdam

Het volgende nummer verschijnt in de maand oktober 1987
Gaarne de hiervoor bestemde copy inzenden vóór 1 september 1987

Tot mijn spijt zie ik mij - om medische redenen - genoodzaakt het voorzitterschap van ons Genootschap te beëindigen. Sedert geruime tijd al was het mij niet mogelijk de bestuursvergaderingen bij te wonen. Het laat zich aanzien dat de toekomst daarin voorlopig geen verandering zal brengen. Er van uitgaande dat er geen behoefte is aan een voorzitter die zich niet ten volle kan inzetten heb ik het besluit om af te treden genomen. Het is mij bijzonder zwaar gevallen.

Grote voldoening heb ik beleefd aan de samenwerking met een homogeen opererend en goed op elkaar ingesteld bestuur. Ook de inzet van onze sociale commissie heb ik steeds als zeer positief ervaren. Met dankbaarheid zal ik terugdenken aan de ondervonden vriendschap.

Tot volledig vertrouwen stemt het mij een zo vooraanstaand Engelandvaarder als R. W. Hemmes bereid te hebben gevonden mij op te volgen.

F. Th. Dijckmeester

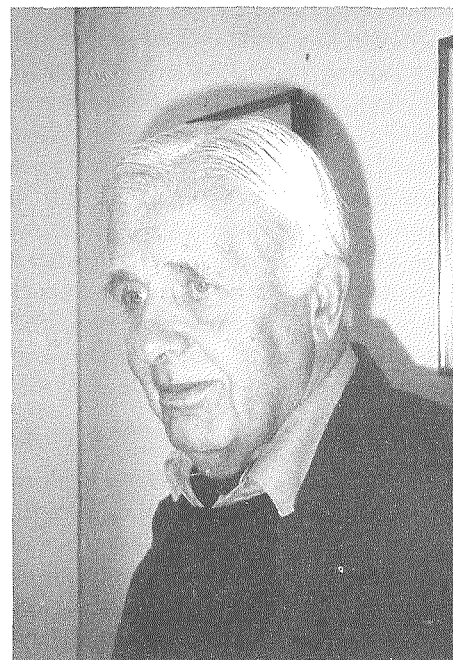
WISSELING VAN DE WACHT

Mr. F. Th. DIJCKMEESTER

R. W. HEMMES Gen. Maj.,bd.

Wat wij, Bestuur van de Stichting Genootschap Engelandvaarders, al reeds enige tijd zagen aankomen, is nu een feit geworden. Onze, door het gehele genootschap bijzonder gewaardeerde Voorzitter, Frans Dijckmeester, achte de tijd gekomen om zijn voorzitterschap aan een jongere kracht over te dragen. Zijn gezondheid heeft bij deze beslissing een doorslaggevende rol gespeeld. Niet zozeer zijn taak als voorzitter, maar het zich onafhankelijk van anderen moeten kunnen verplaatsen, was daarbij de directe aanleiding. In oktober 1981 nam hij de voorzittershamer over van zijn voorganger Menno Kamminga. Met vaste hand heeft hij Bestuur en Genootschap gedurende meer dan 6 jaar geleid. In bestuursvergaderingen wist hij immer, soms tegengestelde meningen, op subtiële wijze onder één noemer te brengen. Met zijn toespraken op de reünies wist hij zonder veel omhaal duidelijk te maken waar het om ging.

Over hetgeen hij tijdens de bezetting, daarna als Engelandvaarder en wederom terug in het bezette vaderland allemaal had uitgevoerd, was hij altijd zeer bescheiden,

althoewel zijn activiteiten, - na zijn terugkeer als BI-agent in het bezette Nederland -, van enorm belang zijn geweest voor de bevrijdingsoperaties. De enige keer dat hij zich heeft laten verleiden om daarover een tipje van de sluier op te lichten, was het interview, dat hij eind 1980 toestond aan onze vorige redacteur, G. A. den Ouden, en dat gepubliceerd werd in de SCHAKEL no. 8 van december 1980. Nog niet zo lang geleden heeft hij, vergezeld van zijn vrouw en zoons, de "Engelandvaart" tot en met Gibraltar, nog eens dunnetjes overgedaan, maar dan zonder de spanningen van 1943. De herinneringen aan die tijd hebben hem goed gedaan.

Wij nemen nu afscheid van Frans Dijckmeester als Voorzitter van ons Genootschap. Uiteraard betreuren wij zijn vertrek ten zeerste, maar wij

kunnen alle begrip opbrengen voor de motieven die hem tot deze beslissing hebben gebracht. Wij zijn Frans uitermate dankbaar voor de toewijding aan het Genootschap die hij al die jaren betoond heeft en voor de intense vriendschap die er, gedurende de afgelopen zes jaar, gegroeid is met zijn mede-bestuursleden. Met voldoening terugkijkende op een vruchtbare bestuursperiode, hopen wij dat het hem gegeven zal zijn nog vele jaren op onze reünies aanwezig te zijn, zo min mogelijk gehinderd door gezondheidsproblemen. Veel dank zijn wij uiteraard ook verschuldigd aan zijn lieve echtgenote, die hem bij zijn werkzaamheden immer tot geweldige steun is geweest.

Het ga jullie beiden goed, tot in lengte van jaren!

FMB

R. W. (Rudy) Hemmes, van soldaat bij de Irenebrigade tot Generaal-Majoor (nu b.d.) bij de Koninklijke Luchtmacht, roepen wij een warm welkom toe! Hemmes is voor velen van ons geen onbekende. Op zeer vele reünies mochten wij hem begroeten en hij leefde intens mee met het wel en wee van ons Genootschap. Wij zijn bijzonder verheugd dat hij op unanieme aandrang van Voorzitter Dijckmeester en Bestuur van het Genootschap, na zéér rijp beraad heeft besloten de functie van Voorzitter op zich te nemen. Hij zal deze taak ongetwijfeld even zo consciëntieus vervullen als hij zijn vele andere functies, sinds 1987 in zijn burgerbestaan, heeft aangepakt. Want naast zijn sportieve activiteiten bekleedt hij vele posten in allerlei organisaties. Niet zo lang geleden nog aanvaardde hij de benoeming tot Voorzitter van de organisatie van de Oud-Strijders van de Irenebrigade. Zijn agenda staat altijd even vol als de agenda van onze oud-voorzitter, en de eerste bestuursvergadering van ons Genootschap, begin juli, kon er nog net worden tussengeplakt. Wij twifelen er niet aan dat met Rudy Hemmes, Bestuur en Genootschap op even goede en vriendschappelijke wijze zullen kunnen samenwerken als in de afgelopen zes jaar met Frans Dijckmeester is mogelijk gebleken.

Copyright KLU voorl. dienst

hij ingedeeld bij de Brigade Prinses Irene, nam deel aan de campagne en werd een jaar later bevorderd tot 2e Luitenant der Infanterie. 5 jaar later verwisselde hij het

khaki voor het blauwgrijs van de Luchtmacht en werd geplaatst bij het commando Luchtvaarttroepen. Zijn verdere carrière speelde zich af bij de Koninklijke Luchtmacht waar hij in april 1976 uiteindelijk de rang van Generaal-Majoor bereikte. In november 1987 volgde zijn eervol ontslag.

Dit was, heel in het kort, de levensloop van onze nieuwe voorzitter. (Dan weten we ongeveer wat voor vlees we in de kuip hebben.) Zijn huidige "vrije-tijdsfuncties" zijn er zeer vele en wij hebben niet het gevoel dat Voorzitter Hemmes zich hoeft te vervelen.

FMB

IN MEMORIAM

TRIX TERWINDT

"Op haar levenspad heeft zij aan begrippen als moed, wilskracht, opofferingsgezindheid en trouw, daadwerkelijk inhoud weten te geven" zo stond er in de dagblad-advertentie die ons berichtte dat TRIX TERWINDT op 8 april j.l. op 76-jarige leeftijd in Oegstgeest is overleden. In enkele woorden samengevat waarom deze oud-KLM stewardess met het Bronzen Kruis, het Kruis Van Verdienste, het Verzetsherdenkingskruis, de Medal of Freedom (USA), The Kings Commandation for Brave Conduct Silver Laurel Leaf (UK), het Croix du Combattant de l'Europe en het Honorary Membership of The Royal Airforce Escaping Society, werd geëerd. Persoonlijk had ik het voorrecht haar te kennen als een lieve maar ook gedecideerde vrouw die nog altijd bezig was iets voor anderen te doen, ondanks haar frêle gezondheidstoestand die de voortdurende aandacht van de haar behandelende medici nodig had. Door die grote aandacht heeft zij haar 76-jarige leeftijd nog kunnen halen. Engelandvarende, via België, Frankrijk, Zwitserland, Spanje en Portugal, kwam zij op 27 augustus 1942 in Bristol aan. Dat zij een bijzondere vrouw was, vooral in de oorlogsjaren, getuigen de vele sympathieke artikelen in de media die aan haar verscheiden werden gewijd. Een greep daaruit: De Daily Telegraph van 29 april 1987: "TRIX TERWINDT, a former KLM Air Hostess, was sent by room 900, - the war office headquarters of the escape organisation MI 9 - into enemy territory. She was immediately captured and constantly tortured but refused to talk. She was recruited into MI 9 by Airy Neave, the Colditz escaper who was

murdered by the IRA in 1979. Despite the normal policy of refusing to mix escaping

1970- Trix Terwindt en Airy Neave

with his other activities, the Special Operations Executive agreed to train the slim, dark grey eyed Dutch girl, who captivated her instructors with the charm natural to the exclusive breed of pre-war air hostesses." In het Brabants Nieuwsblad van 10 april 1987, schrijft Nico Scheepmaker: "Voor iemand van mijn generatie wordt de tweede wereldoorlog in Nederland, wat vrouwen betreft, gesymboliseerd door vier namen: Anne Frank, Koningin Wilhelmina, Hanny Schaft en Trix Terwindt. Zij vertegenwoordigde, net als Hanny Schaft het » verzet van de daad « maar verschilde hierin van Hanny Schaft dat zij in feite niet aan het verzet

toe kwam en de oorlog overleefde. Uit het verhoor van de Parlementaire Enquête commissie op 23 juli 1948, haalt Scheepmaker een passage aan: Op de vraag van Freule Wittewaal van Stoetwegen of zij zich in Engeland terstond bereid verklaard had om als agente en als parachutiste terug naar Nederland te gaan; wist u al van de aanvang af dat u moest springen? was het antwoord: In het begin nog niet, maar ja hoe gaat dat. Ik bedoel, je zit daar in Engeland, je ziet dat leven daar, je kunt een prachtige baan krijgen en een erg leuk leven leiden, maar daarvoor ben je niet naar Engeland gekomen, wanneer je ziet, dat je iets werkelijks kunt doen, dan zeg je Ja!"

Airy Neave publiceerde in de zeventiger jaren zijn memoires. Hoofdstuk 17 was geheel gewijd aan Trix. In dat hoofdstuk geeft hij een omstandig verslag over de recruitering en de inzet van Trix Terwindt.

Een passage hieruit wil ik U niet onthouden: »...surely one of the bravest of many brave woman agents of her generation.«

Wij zijn als Bestuur van ons Genootschap dankbaar, haar als één van de onzen, lange tijd in ons midden te hebben gehad. Haar nimmer aflatende zorg voor haar medemensen wordt nogmaals geaccentueerd door haar laatste wens, haar lichaam ter beschikking van de wetenschap te stellen.

De moedige vrouw, Engelandvaardster **TRIX TERWINDT**; zal nog heel lang in onze herinnering blijven voortleven.

FMB

DODENHERDENKING

4 mei, een droeve dag.

Onze gedachten gaan terug naar onze vrienden tijdens de oorlogsjaren, die de vrede niet hebben mogen meemaken. 285 Engelandvaarders brachten het grootste offer. Jonge mannen en vrouwen, idealisten, die naar de "overkant" gingen om actief deel te nemen aan de bevrijding van ons vaderland.

Dit jaar woonde ik de dodenherdenking in mijn eigen woonplaats, het dorpje Woensdrecht bij. Op het monument staan 9 namen vermeld. Onder hen één Engelandvaarder: Jef Adriaansen.

Overal in het land kom je op plaatselijke bevrijdingsmonumenten namen van Engelandvaarders tegen b.v.:

Urk: Piet Hoekman

Bergen op Zoom: Herman Leus

Vught: Harm Steen, Jan Diesfeldt

Wie kent hen nog? Zouden ze ons nog herkennen? Zijn wij hun en onze idealen waardig gebleven? Of hebben wij teleurgesteld afgehaakt? 42 jaar is een lange tijd. Toch staan de gezichten van mijn gevallen vrienden in mijn hoofd gebeiteld. Ze zijn ver weg en toch dicht bij. Ik bid dat de vrede, waarvoor zij stierven, tot in de eeuwigheid bewaard mag blijven.

Bram Grisnigt

DE HERDENKINGEN OP 4 EN 5 MEI 1987

Bij de jaarlijkse dodenherdenking in de Nieuwe kerk en bij het Nationaal Monument op de Dam te Amsterdam, bijgewoond door H. M. Koningin Beatrix, Z. K. H. Prins Claus en leden van de Regering, was ons genootschap vertegenwoordigd door ons bestuurslid J. A. Bakker alsmede Jhr. Mr. E. O. van Suchtelen. Door beiden werd de krans van ons Genootschap aan de voet van het monument bevestigd.

Op de Bevrijdingsherdenking te Wageningen, eveneens bijgewoond door de Koninklijke Familie, was een ruime delegatie van Engelandvaarders aanwezig, waaronder de bestuursleden J. de Mos en S. G. Timmers Verhoeven.

Een parade van alle Krijgsmachtonderdelen die in de oorlog aan de strijd voor de Vrijheid hadden deelgenomen, alsmede groepen Veteranen van deze onderdelen, werd door de Koninklijke Familie en hoge militaire autoriteiten afgenomen. Bij deze parade voerde J. de Mos het peloton van de Veteranen van de Koninklijke Marine aan. Daar waren ook een aantal Engelandvaarders bij.

Op een ontvangst, na deze parade, toonde Koningin Beatrix veel belangstelling voor het wel en wee van de oorlogsveteranen.

FMB

De dodenherdenking op het ereveld te Loenen trok ook dit jaar evenveel deelnemers als vorig jaar, ondanks dat de 4de mei nu niet in een weekeinde viel maar op maandag. Nadat vorig jaar voor het eerst namens het Genootschap een bloemstuk bij het gedenkbeeld in de kapel werd geplaatst, werd dit herhaald. De beide leden die 's middags de krans zouden leggen plaatsten 's morgens vóór de kerkdienst het bloemstuk. Nog méér bezoekers van de kapel brachten hun eigen bloemenhulde aan de Engelandvaarders, die in de oorlog omkwamen.

Een reden te meer om zo door te gaan. De herdenkingsplechtigheid in de middag was - als steeds - indrukwekkend. Voor het eerst werd de herdenking te Loenen op 4 mei uitgezonden op de televisie. Deze uitzending kan mede de oorzaak zijn van het ongekend grote aantal bezoekers op de bevrijdingsdag.

L. A. D. Kranenburg

BIJ HET MONUMENT, SLACHTOFFERS ENGELANDSPIEL

In een felle koude noordwester stonden een honderd-tal nabestaanden en oud-collega's uit BBO-en BI-kringen, verzameld rond het fraaie monument aan de Hogeweg in Den Haag. Het Haagse Vrijzinnig Christelijk Lyceum (VCL) was vertegenwoordigd door een grote delegatie scholieren onder leiding van de Rector. Het monument is door deze school geadopteerd en wordt door de scholieren verzorgd. Niet zo lang geleden heeft Louis d'Aulnis, bij velen van ons bekend, voor de brugklassen van deze school (150 leerlingen) het verhaal van oorlog, geheime diensten en Engelandspiel verteld. Twee trouwe bezoekers aan deze jaarlijkse herdenking moesten wij node missen; To Stokvis en Trix Terwindt.

Onwillekeurig verwijlden onze gedachten ook bij hen tijdens de om 15.00 uur ingegane twee minuten stilte. Twee hoornblazers van het Korps der Koninklijke Marechaussee speelden daarna het Wilhelmus waarvan de tonen bijna werden overstemd door het geloei van de wind door de boomtakken. Secretaris Wensink legde namens ons Genootschap de krans temidden van de vele andere kransen, o.a. van de adopterende school.

FMB

Op vrijdag 11 september 1987 zal de Officiersmess van de Frederikkazerne in Den Haag, wederom haar gerenommeerde faciliteiten, voor het houden van onze jaarlijkse reünie, ter beschikking stellen.

Wij zijn de Mess-President, W. F. Anthonijsz dan ook weer buitengewoon erkentelijk voor deze gastvrije geste. In het licht van een zo goed mogelijke aanpassing in de normale gang van zaken binnen de kazerne, **beginnen wij dit jaar één uur later** dan vorige jaren het geval was. Niet om 10.00 uur maar VANAF...

11.00 uur aankomst en registratie van de deelnemers, ontvangst met koffie en cake.

13.30 uur Optreden van het trompetterkorps van de Cavallerie.

14.00 uur De welbekende en immer weer goed smakende Nasi-maaltijd in de eetzaal van de officiersmess.

Na de lunch, gezellig samenzijn in de Bar, ter afsluiting van deze dag.

De tap gaat toe om 19.00 uur.

De Frederikkazerne is als volgt te bereiken:

Reünisten met eigen vervoer rijden over de Benoordenhoutseweg via de Van Alkemadelaan richting Scheveningen en slaan bij het stoplicht Waalsdorperweg linksaf tot aan het eerstvolgende stoplicht rechtsaf de Van der Burghlaan in, waar zich de kazernepoort bevindt. De Officiersmess ligt aan de grote parkeerplaats aan de zijde van de Van Alkemadelaan.

Voor diegenen die met openbaar vervoer wensen te komen, zijn de volgende verbindingen aan te raden:

Van het Station Hollands Spoor: Bus 5 tot aan halte Van Hogenhoucklaan, vlak tegenover de Van der Burghlaan.

Van het Centraal Station: Trams 3 of 6 richting Mariahoeve tot aan halte Laan van Nieuw Oost-Indië hoek Juliana van Stolberglaan, waarna overstappen op bus 23 richting Scheveningen tot aan halte Van Alkemadelaan hoek Waalsdorperweg.

Deelnamekosten fl. 30,- per persoon

Opgave tot deelname dient te geschieden door gebruik te maken van het inliggende acceptgiro-formulier dat gebruikt kan worden voor afschrijving

van zowel uw bank als uw girorekening.

Aanmeldingen/overschrijvingen dienen in het bezit van de penningmeester te zijn **vóór of op dinsdag 1 september 1987** dit is absoluut noodzakelijk in verband met de organisatie van de maaltijd.

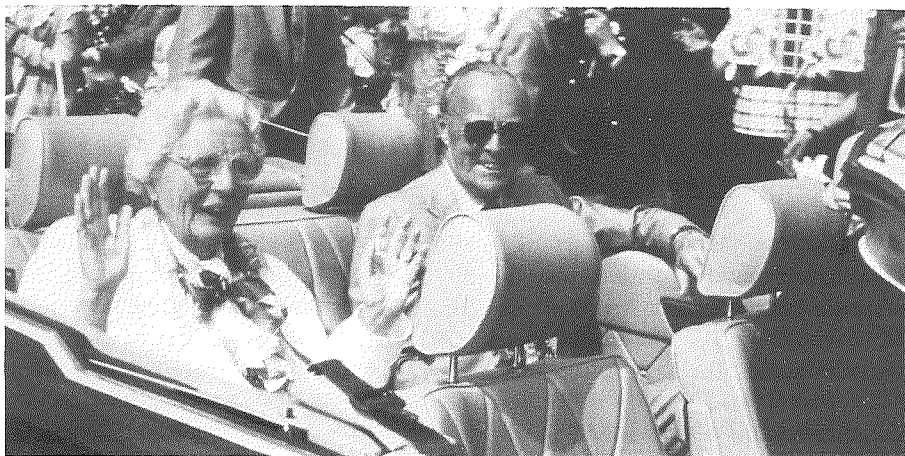
We hopen dat u wederom in grote getale aan deze jaarlijkse reünie zult deelnemen.

FMB

30 APRIL 1987 KONINGINNEDAG, _____
VIERING VAN HET GOUDEN HUWELIJSFEEST VAN _____
H. K. H. PRINSES JULIANA EN Z. K. H. PRINS BERNHARD _____

Op de televisie heeft heel Nederland mee kunnen genieten van deze vieringen, Koninginnedag in Breukelen, waar Hare Majesteit helaas veel te veel werd afgeschermd, men mag wel zeggen, lastig gevallen door de opdringerige fotografen van de media zodat de bevolking van Breukelen nauwelijks de gelegenheid geboden werd een glimp van de Koningin op te vangen.

Op Paleis Soestdijk de voltallige Koninklijke Familie op het bordes verenigd, nam daar de enthousiaste huldeblijken van Provincies, de Nederlandse Antillen en Aruba in ontvangst. Een » provinciale « show gevolgd door een rondrit van het Gouden Huwelijkspaar in open auto langs de menigte die zich buiten de paleishekken langs de straatweg verdrongen om iets van dit evenement mee te maken, en waarbij wederom de fotografen hun hinderlijke activiteiten ten toon spreidden, besloot deze feestelijke huldiging.

Copyright Benelux press b.v.

Het zeer bijzondere televisieinterview van het Gouden Bruidspaar, - live, vlak na de huldiging -, heeft op alle kijkers een enorme indruk gemaakt. Prinses en Prins maakten ons daarbij deelgenoot van hun geluk en soms ook verdriet in de afgelopen 50 jaar. De televisiepresentatrice, Maartje van Weegen, interviewde op voor Nederlandse televisie ongebruikelijke wijze het Gouden Paar, zonder daarbij ook maar eenmaal de geïnterviewden in verlegenheid te brengen. Inderdaad voor Nederlandse TV-mores, zéér ongebruikelijk, maar daardoor wél hartverwarmend.

FMB

UIT DE REGIO'S _____

REGIO ZUID

Voorjaarsreünie 1987

Met de deelname van drie Engelandvaardsters waren we met een vijftigtal tesamen tijdens de zoveelste "kleine" reünie op ons vaste stekje. En iedere keer weer blijkt er voor de een of ander een verrassing erbij te zijn. Het verhoogt de gezelligheid en blijkt de nieuwsgierigheid te prikkelen door de "mondellinge" verslagen. De deelname stijgt eerder dan men - met ons ouder worden - zou verwachten. Dat is goed en voor iedereen een aanmoediging te blijven komen. Oók een reden extra, om ons zo tijdig mogelijk van uw deelname aan de e.v. reünie, welke op **vrijdag 13 november** (ideale datum voor de bijgelovigen onder ons!) plaats zal vinden, te melden. Dat kan de organisatoren goed van pas komen om te zorgen voor een zo goed mogelijk aangepaste ruimte met het noodzakelijke comfort.

Onderstaanden verwachten velen van U en zullen U gaarne als deelnemer/ster noteren en t.z.t. hartelijk welkom heten.

Bram Grisnigt 01646 - 3415
Toine Lazeroms 04132 - 64884
Cor van Remmen 01650 - 36488

REGIO NOORD

De derde bijeenkomst in onze regio op 20 mei j.l. in de drentse hoofdstad leverde weer een ander beeld op als in het friese Heerenveen. Deze keer waren er meer deelnemers van buiten de regio dan "noordelijken". Deze samenstelling deed overigens geen afbreuk aan de geanimeerdheid van "het gesprek van die dag". In tegendeel, het was gewoon gezellig samen. Een paar aanwezigen hadden uit het verslagje onder deze rubriek in het december-nummer van de Schakel begrepen, dat in Assen reeds een reünie zou plaats vinden van Zwedengangers. Indien die indruk ook bij andere enthousiasten mocht zijn gewekt, dan spijt mij dat zeer. Zij mogen zich echter getroost voelen door de mededeling in een andere rubriek, dat de Zwedengangers-reünie in een versneld tempo wordt voorbereid en binnen afzienbare tijd zal plaatsvinden.

Dat vonden onze Zweedse gasten in Assen ook ; zij hadden hun reis gecombineerd met een familiebezoek in Roermond.

Om misverstand te voorkomen : het is wenselijk om onze regionale samenkomst in het noorden wat de opzet betreft maar "kamer-breed" te houden. Dat wil zeggen : voor leden "van verschillende vaarrichtingen" en niet in het bijzonder voor Zwedengangers, zodat de belangstellingssfeer breed blijft.

Waren op de beide eerste bijeenkomsten in deze regio "Jan en Piet en anderen" aanwezig, deze keer waren Jan en Piet er niet. Jan (Damminga) moest in Het Haagje zijn om in een vergadering van "wijze mannen" zijn plaats in die Raad aan zijn opvolger over te dragen. Piet (Teensma) was juist weer terug uit Engeland van een excursie met (ei)landgenoten en had vervolgens thuis nog de zorg voor een aantal gasten. Een bijzondere afschrijving voor de samenkomst in Assen mag hier zeker evenmin onvermeld blijven. Die kwam n.l. van ons "enig" vrouwelijk lid mevr. Ida L. Veldhuyzen van Zanten uit Emmen. Zij moest n.l. die dag een aantal vliegen maken i.v.m. het verlengen van de geldigheidsduur van haar vliegbrevet! En nu even uw bijzondere aandacht voor het volgende: volgend jaar (1988) hoopt mevrouw Ida voornoemd het feit te mogen herdenken dat zij 50 jaar geleden haar vliegbrevet behaalde! Dat was in 1938 in Engeland. En in de oorlog ging zij "dwars over de grote sloot" met een kleine boot en daarna vliegen "alsof er geen vuiltje in de lucht was"... Tenslotte is het mij door "ons aller Ida" vergund hier te memoreren, dat zij het volgend jaar tevens haar 77ste verjaardag hoopt te vieren!!! U ziet dat de kwalificatie "enig" zeer terecht is in verschillende opzichten en wel in het bijzonder uniek in de geschiedenis van "Nederlandse vrouwen in de luchtvaart"!

Onze volgende regionale bijeenkomst is "en très petit comité" vastgesteld op **woensdag 14 oktober 1987** wederom van 10.30 tot ca 16 uur in café-restaurant Boschhuis te Groningen. Daarmee zijn we dan weer op ons eerste stekkie teruggekeerd. Mogelijk dat er dan een "quotum" aanwezig is om te besluiten in den vervolge half-jaarlijks ter plekke te blijven dan wel provinciaal te blijven rouleren.

Coen Kleiverda

REÛNIE VAN "ZWEDENGANGERS"

De plannen om een reünie te organiseren voor leden van ons Genootschap die destijds via Zweden naar het Verenigd Koninkrijk wisten te ontkomen is in een stroomversnelling geraakt en de contouren zijn reeds duidelijk zichtbaar. Willen belangstellende Zwedengangers al vast noteren dat die bijeenkomst is gepland op **zaterdag 12 september 1987**.

Die dag is speciaal gekozen omdat deze aansluit op de datum van de landelijke reünie. Aldus kunnen belangstellenden (in het bijzonder zij die van verre moeten komen) voor zover er nog twijfels over deelname mochten bestaan, tegelijk twee doelpunten scoren.

Als plaats van samenkomst is gekozen Delfzijl en wel omreden dat in de oorlog veel Zwedengangers daar hun "uitgang" vonden... De deelnemers zullen elkaar tussen 11 en 12 uur treffen in een nader per circulaire bekend te maken etablissement. Aangezien Delfzijl nu niet direkt centraal gelegen is in den lande zal voor velen rekening moeten worden gehouden met een (extra) overnachting.

De organisatoren Jan Damminga en Piet Teensma zijn bezig om een aantrekkelijk programma voor die dag op te zetten terwijl ondergetekende voor die aangelegenheid als kontaktman zal fungeren.

Wij hebben een lijst kunnen samenstellen van een 60-tal genootschapsleden tevens Zwedengangers, die in de eerste helft van juli een circulaire kunnen verwachten waarin een min of meer gedetailleerd overzicht wordt gegeven van de geplande reünie. Daarbij krijgt men de gelegenheid zich d.m.v. invulling en verzending van een strook vóór een bepaalde datum op te geven voor deelname aan die reünie.

Voor inlichtingen kunt u terecht bij:

Jan Damminga,	Martinikerkhof 19,	9712 JH Groningen	Tel. 050 - 137900.
Piet J. Teensma,	Langestreek 52,	9166 LD Schiermonnikoog	Tel. 05195 - 1623.

en overigens bij:

Coen Kleiverda,	Theo Thijssenstraat 1,	9301 HV Roden	Tel. 05908 - 18182.
-----------------	------------------------	---------------	---------------------

WELKOME STEUN VOOR DE REDACTIE

De Redactie van de SCHAKEL voelt zich de laatste tijd wezenlijk gesterkt door de bijdragen van Engelandvaarders uit de verschillende regio's. Uit het hoge Noorden zowel als uit het zonnige Zuiden!

Coen Kleiverda is uit het hoge Noorden één van die actievelingen; N. Zegers de Beyl uit Brussel is de andere Engelandvaarder die zijn zeer gewaardeerde bijdrage opstuurde. Hartelijk dank voor deze "steunoperaties"!

Wist U, dat...? en Wist U dát!

1. ...de bedoeling van deze rubriek is om zowel aardigheden (van anderen) als "eigenaardigheden" te vermelden van gebeurlijkheden die betrekking hebben op EV'ers die destijds Zweden als tussenhaven kozen om de overkant te bereiken?
2. ...de informaties in deze rubriek zeker niet alleen van historische aard behoeven te zijn, maar dat aktuele gebeurtenissen betreffende ZG'ers (Zwedengangers) eveneens zeer welkom zijn?
3. ...op informaties in deze rubriek ook mag worden gereageerd en die reacties al dan niet op verzoek ook in deze rubriek kunnen worden opgenomen?
4. ...wel "kort nieuws" geboden is in deze rubriek aangezien "verhalen" door de betrokken inzenders beter in een "eigen artikel" in de Schakel kunnen worden opgenomen?
5. ...nummering van deze informaties wenselijk lijkt, opdat men (indien nodig) gemakshalve naar het nummer van de informatie kan verwijzen?
6. ...L. J. de Ru te Noordwijk en S. Sjoerdsma te Uden (!), van wier overlijden in het april-nummer van de Schakel melding werd gemaakt, alsmede H. A. P. K. van Mameren te Björlanda (Zweden) die op 24 maart j.l. overleed, waren Zwedengangers.
7. ...Sjoerd Sjoerdsma vnd. destijds werd ingezet voor het B(ureau) B(ijzondere O(pdrachten) in Londen en voor zijn activiteiten in oorlogstijd verschillende onderscheidingen ontving w.o. :
 - Ridder in de Orde van Oranje Nassau met de zwaarden
 - Oorlogsherinneringskruis met gesp Krijg te Land 1940-1945
 - Onderscheidingsteken voor langdurige dienst als Officier met cijfer XXX
 - The King's medal for courage in the cause of freedom
 - The France and Germany Star
 - The War Medal 1939-1945 met Bronze Oak Leaf?
8. ...Jan Damminga te Groningen, oud-buitengewoon lid van de Raad voor de Scheepvaart, op 30 april j.l. werd benoemd tot Officier in de Orde van Oranje Nassau?
9. ...Harry Roossien te Hoogezand (U weet wel van de "Verzetsgroep Zwaantje") reeds enkele jaren ook actief is in het Groninger Comité voor de actie "Adopteer een Monument", uitgaande van de Stichting "Februari 1941"?
10. ...dat het eerste monument dat in de provincie Groningen in het kader van deze actie in 1985 werd geadopteerd, het monument betreft van de "Verzetsgroep Zwaantje"?
11. ...ik onlangs in de Openbare Bibliotheek te Groningen aantrof het boek "Vrijgevaaren" dat het levensverhaal bevat van Pieter Hans Hoets te Darien (U.S.A.)?

12. ...in het eerste hoofdstuk de Zweden-Engeland-vaart-ervaringen door (Pieter) Hans H. uitvoerig zijn beschreven?
13. ...meergenoemde Hans nog steeds bijzonder actief is en de laatste 2 jaren behulpzaam is bij de jacht op het Marcos-fortuin en dat hiervan een beknopt verslag verscheen in de Haagse Courant van 6 mei 1986?
14. ...Andries D. Woudhuysen te New York wellicht de eerste EV'er was die via Zweden de oversteek naar Engeland ondernam en wel in september 1940?
15. ...dat spoedig na Andries W. (zuiver toevallig) een 9-tal andere EV'ers eveneens die route volgden waaronder Borgerhof Mulder, Post, Roesing, van Brero e.a.?
16. ...Wim Bos te Haren in mei 1942 Zweden niet varende maar zwemmend bereikte, n.l. door ter hoogte van het Vinga-fyr 1 tot 1½ kilometer voor de kust overboord te springen?
17. ...ondergetekende eerst op D-day en wel in liggende houding Zweden bereikte, n.l. gelegen onder de kajuitvloer tegen de spanten van een vissersboot op weg van Kopenhagen naar Falsterbo?

Coen Kleiverda

ENGELANDVAARDSTERS

Op de gezellige reünie in Gilze Rijen, waar zich een vijftigtal bekende en niet bekende gezichten op 10 april j.l. om en bij de borrel troffen, werd een waar woord gesproken.

Ik geloof dat het Toine Lazaroms was, die memoreerde dat er op die avond drie Engelandvaardsters aanwezig waren.

Engelandvaarder is geen discriminerend begrip, maar het brengt toch een beeld voor ogen van mannelijke individuen die weer en wind en branding trotseren om Londen te bereiken.

"Mijn" Engelandvaarderster liep braaf met mij mee de grens over bij Putte, hielp mij in Frankrijk een ongeloofwaardig verhaal acceptabel te maken in het treintje van Ustariz naar St. Jean Pied de Port: het zielige jonge echtpaar dat in Lorient alles verloren had bij de Engelse Luftangriff.

En in Spanje kreeg zij een résidence forcée en ik verdween natuurlijk de carcel modelo van Pamplona in. Van discriminatie gesproken. Maar zij was eerder in Madrid en ritselde braaf bij de politie op de Puerta del Sol, net zolang tot ook mijn papieren loskwamen. Toen weer samen naar Lissabon, en Londen. Toen verder naar Australië.

"Mijn" Engelandvaardster verrichtte secretariaatswerk op een departement en leerde voor soldaat op haar vrije zaterdagen. Toen ik na de bestuursopleiding in Melbourne en soldaatje spelen in Cassino naar Nieuw Guinea verdween, schoot zij naar Brisbane door als korporaal met een begin van een baby. Toen was het uit met het samen zijn. Alleen als Engelandvaardster in burger met een komende spruit in Brisbane was toen geen lolletje. Maar het ging. Tegen het tijdstip van de bevalling moest ik op patrouille met een stel Australiërs op een Australische corvet door en om de Zuid-Molukken. Men had mij in het Columbia kamp (Brisbane) bezworen dat er een telegram gestuurd zou worden met de heuglijke feiten. Uiteindelijk was V. J. day al voorbij en de Japanse radio in de Molukken stond open. Mijn eerste taak aan boord was dan ook om vriendschap te sluiten met de "sparks" die mij alle medewerking toezegden. In de mess werden weddenschappen afgesloten, en ik beloofde een rondje voor een dochter en een "groter" rondje voor een zoon. Discriminatie moet er nu eenmaal zijn.

Wij lagen voor Saumlakki op de Tanimbar eilanden, en wij kwamen tegen de avond moe en warm terug aan boord. Daar stond de telegrafist te zwaaien bij de gangway met een stuk papier. Dutchy, congratulations you' re cable has arrived. Iedereen kreeg opeens ontzettend dorst en beneden in de mess vroeg de commandant mij waarmede hij mocht gelukwensen. Ik was zo opgelucht dat ik het telegram nog niet eens had gelezen. En in een relatieve stilte las ik de tekst hardop voor: Congratulations stop mother and child both well. En dat was duidelijk een tekst waar "mijn" Engelandvaardster niet voor verantwoordelijk was! Het werd een hele lange borrel!

N. Zegers de Beijl

HERDENKING ORANJEHOTEL

De herdenking in het "Oranjehotel" in Scheveningen zal dit jaar gehouden worden op **zaterdag 5 september**. Zij die aan de herdenking willen deelnemen, kunnen daartoe toegangskarten aanvragen bij het secretariaat van de Stichting Oranjehotel, Willem de Zwijgerlaan 114, 2582 EV s'-Gravenhage, tel.: 070-553018.

De kaarten zullen U in augustus toegezonden worden.

NIEUWS UIT BELGIË

Eveneens van N. Zegers de Beyl ontvingen wij onderstaand verslag van de periodieke bijeenkomst van onze Belgische Zusterorganisatie, het Nationaal Verbond der Oorlogsontsnapt (NVOO). Zegers de Beyl was mede namens ons genootschap daar op 15 mei j.l. aanwezig.

DE WISSELBEKER VAN DE ONTSNAPTE 1987

Deze challenge werd dit jaar voor de derde maal uitgelooft aan de ploeg van de Belgische commando's, die een zwaar traject in de Ardennen, in teamverband, in de kortst mogelijke tijd aflegt. De beker wordt (werd) ter beschikking gesteld door de UNEG alias de Union Nationale des Évadés de Guerre.

De météo had het voorspeld, in een sluier regen en hagel reden wij 's morgens vroeg uit Brussel naar Bouillon, alwaar op de Esplanade van het kasteel de UNEG leden zich zouden verzamelen. Het regende aldaar zo hard dat voorlopig iedereen in zijn warme blikken huisje de dingen bleef afwachten. Drie straaljagers donderden over Bouillon heen, en dat scheen de regen te verschrikken, want het hield op! Aldra kwam de actieve voorzitter Henri Branders aan, en met hem een militaire bus, die het gezelschap naar de plekken van activiteit zou vervoeren.

Van Nederlandse zijde de Heer en Mevrouw Asselberghs, plus mijn echtgenote en ikzelf. Een uiteenzetting van de oefening, die de afgelopen nacht was begonnen bracht tot uiting dat er gecombineerde prestaties met dinghie's op de Semois, met afdalingen met kabel van hoge punten in het dal, en de afdaling vanuit het fort voorzien waren. Door het bar slechte weer was er echter een aanzienlijke achterstand op het programma, en het was dus moeilijk team's in actie te vinden in deze kletsnatte en uitbundige natuur. Op een mooi hoog punt, en met een beetje zon, zagen wij enkele commando's per kabel afdalen naar een veel lager punt. Een instructeur gaf de verklaring met het materiaal in de droge bus toen de sluizen weer opengingen. Zo kwamen wij tegen de middag terug in Bouillon, en uit het restaurant boven de Semois, werd de lunch gespekt met een uitzicht op het fort, vanwaar de commando's naar beneden zwaaiden, en op de Semois, waar de laatste dinghie's met kletsnatte mannen binnen kwamen. Het geheel werd afgerond door een prijsuitreiking in de kantine van de sportclub, waar de manschappen een verdiende warme maaltijd kregen, als voorloper op enkele pintjes om de winnaars toe te drinken. Voorzitter Branders vermeldde dat de UNEG zeer ver gevorderde plannen heeft om volgend jaar een "pèlerinage" naar Gibraltar te maken, met hulp van de Belgische, Franse en Spaanse luchtmacht. Een gezellige dag ondanks veel water!

N. Zegers de Beyl

Onze derde golfdag werd gehouden op de fraaie duinbaan van de Noordwijkse Golfclub. Het weer was gelukkig geheel ongelijk aan het noodweer dat de golfdag 1986 kenmerkte; we hadden weinig wind, bedekte lucht, het was niet te warm en niet te koud. De gekozen speelwijze was 2-ball stableford.

Er werd met enthousiasme en grote zorgvuldigheid gespeeld zodat een aantal koppels toch vier en een half à vijf uur nodig had voor de hier en daar sterk geaccidenteerde baan. De spelresultaten liepen ook nogal uiteen. Verreweg het beste resultaat werd gescoord door A. M. Scott met 41 stablefordpunten. Hij speelde echter mee buiten mededinging, als representant van de gastheerclub, zodat hij niet in aanmerking kwam voor de Engelandvaardersgolf-wissel-prijs. (Hij is hiervoor uiteraard gecompenseerd.) De wisselprijs ging naar Ch. H. Bartelings (Oude Maas) met 37 punten. Hij kreeg de prijs terug, want hij was ook in 1986 winnaar. De dameswisselprijs ging naar Mevr. M. Deibel-Brandenburg (Noordwijkse) met 35 punten. De tweede prijs ging naar R. Hartog (Haagse) met 33 punten. Alan Scott en de firma Blom & v/d Aa hadden elk een doos golfballen beschikbaar gesteld zodat ook minder formidabelen konden worden beloond. De prijsuitreiking vond plaats na afloop van een gezamenlijke maaltijd, die met een drankje achteraf, een gezellige golfdag besloot in het gastvrije clubhuis van de Noordwijkse.

K. Bottema

"GEZONDHEID VERDUISTERD" _____

Ons aller vriend, Hans Hers, laat ook weer eens van zich horen. Het zijn altijd zeer behartenswaardige dingen die hij ons te zeggen heeft. Het beruchte rapport van twee jeugdige psycho-dingesen aan de Erasmus-Universiteit te Rotterdam, waarin min of meer ontkend wordt dat er nog traumatische consequenties bij oorlogsgetroffenen waarneembaar waren, (voer voor de pensioenafbraakcommissie van Dijke) was voor Hers aanleiding op subtiel wijze hierop te reageren. Integraal nemen wij zijn toespraak over.

IN HET VERLEDEN LIGT HET HEDEN, _____
IN HET HEDEN WAT KOMEN GAAT _____

Het is mij een voorrecht de tentoonstelling "Gezondheid verduisterd", georganiseerd door de Stichting 5 Mei Comité Leiden te mogen inleiden en openen.

Ik doe dit met zeer veel genoegen, aangezien ik de mening ben toegedaan, dat, zowel de 4de als de 5de mei een historische plaats toekomen binnen het Nederlandse Geestesmerk, welke laatste zo treffend werd verwoord door de grote Leidse historicus Johan Huizinga, die zelve de 5de mei 1945 niet heeft mogen beleven. Afgezien van Huizinga's meesterwerken, die als klassieke geschiedkundige literatuur dienen te worden aangemerkt, komt het mij voor dat, juist in deze tijdsperiode, diens "In de schaduwen van morgen", een publicatie uit 1939 en "Geschonden Wereld", na zijn overlijden uitgekomen in 1945, nog steeds de moeite waard zijn om te lezen, te overdenken en kennis van te nemen.

Sinds jaar en dag zijn, zowel de 4de als de 5de mei, discussiedagen, waaraan tijdens de voordagen de media in de ruimste zin van het woord aandacht besteden door - zoals het op mij overkomt - "rijp en groen". Men schroomt zelfs niet om de herdenkingsdagen zelve ter discussie te stellen in de zin van versobering tot afschaffing toe. De aangevoerde argumentatie is mijns inziens slecht doordacht en waarbij: 1e verlies aan productiviteit en arbeidsuren wedijveren met 2e de slogan: de Tweede Wereldoorlog en bezetting zijn verleden tijd en we herdenken toch ook niet de slag bij Nieuwpoort!

Wat het eerste punt aangaat, heeft nog niemand mij getalsmatig kunnen overtuigen omtrent de grootte van de verliespost aan inkomen van het Nederlandse volk tijdens de 4de en 5de mei en wel in relatie tot de verliesposten aan Nederlandse inkomen ten gevolge van verloren gegane arbeidsuren en productiviteit door stakingen in de Nederlandse industrie en Europa's grootste haven en welke schering en inslag zijn. Daarbij dienen tevens te worden opgeteld het verlies aan inkomen veroorzaakt door demonstraties alsmede vernielingen in den lande om uiteenlopende redenen. Neen, deze argumentatie van de politieke tinnegieters gaat mank en het zou de media tot ere strekken het Nederlandse volk met getallen dienaangaande voor te lichten.

De tweede argumentatie is een uiting van totaal negeren van de invloed, die de geschiedenis van een volk heeft op diens filosofisch en politiek-sociaal voortbestaan in de toekomst.

De miskennis van de betekenis van de Bevrijdingsdag komt tot uiting door het feit, dat de Haagse Bewindvoerders met stilzwijgende instemming van de Volksvertegenwoordiging, hebben gemeend een Adviescommissie te moeten instellen, die de Haagse Heren en Zeer Geachte Afgevaardigden diende te adviseren

omtrent de mogelijkheden om tot versobering te komen. Deze commissie adviseerde de Bevrijdingsdag om te buigen tot Vrijheidsdag, waarschijnlijk naar analogie van de Vrijheidsdag van de Verenigde Staten van Amerika. Welk een onzalige gedachte! Immers, Bevrijding houdt per definitie meer in dan Vrijheid. Er is hier ter lande sprake van Bevrijding van een verfoeilijke ideologie, die, tijdens de vijandelijke bezetting, in niet onbelangrijke mate door het Nederlandse Volk eigen werd gemaakt, getuige het grote contingent Nederlanders die de vijandelijke wapenrok droegen en in Oost-Europa ten strijde trokken ter uitvoering van de opgedrongen vreemde ideologie. Slechts een zeer klein deel van het toenmalige Nederlandse volk n.l. 0.01 percent van de toenmalige bevolking was bereid lijf en goed in de waagschaal te stellen om Nederlands Devies gedekt door de Kroon, zijnde het "Je Maintiendrai" veilig te stellen.

42 Jaar na de oorlog en schijnbaar volwassen geworden, sluit Nederland etnische minderheden in zijn armen. De autochtone minderheid die het-land-in-nood in het verleden in 1940-1945 diende, alsmede zij die werden afgevoerd omdat zij niet in de vijandelijke ideologie pasten, té intelligent en té zakenkundig waren in wetenschap en handel, lijken te worden verstoten.

En zo kan het gebeuren dat zelfs in de Nederlandse Wetenschappen, de wetenschappelijke onderzoeker niet meer refereert aan publicaties ouder dan 10 jaar en aldus historisch bestaande feiten als nieuw herontdekt - in de hoop op een Nobelprijs - ; een politiek verwrongen erbetoon, met voorbijgaan aan wat de voorvaders hebben gewrocht.

De geneeskunde en de geneeskundige zorg in die donkere jaren is niet van grootse allure. Een deel van het artsenbestand was bereid hand- en spandienst aan de bezetter te verlenen, terwijl een ander, groter deel, vegeteerde en conflictsituaties met de bezetter vermeed, uitgezonderd een enkeling die in vijandelijke gevangenschap en concentratiekamp geraakte, het leven liet of geknakt naar huis terugkeerde. Het kan dan ook niet worden ontkent, dat na 1945 slechts zeer weinigen uit het artsenbestand zich geroepen voelden diegenen te dienen waaraan Nederland als geheel zo zeer verplicht is.

De vergrijsde en verouderde Nederlander uit deze donkere en "unheimische" periode, die lijf en goed veil had voor Nederlands Geestesmerk staat niet op zijn rechten zoals verwoord in de Nederlandse Wetgeving met betrekking tot verzet of vervolging - waar dan ook binnen het Koninkrijk der Nederlanden en zijn toenmalige Overzeese Gebiedsdelen - maar is wel de mening toegedaan, dat het Nederlandse volk als geheel nimmer aan de aangegane morele verplichtingen aan hen kan ontkomen. En zo is het. Het is een bedroevende en gevaarlijke tendens als medische

rapporteurs uitsluitend en alleen op eenzijdige, voornamelijk psychiatrische en psychologische literatuurstudies met negeren van post-traumatische organisch verworven aandoeningen, de verplichtingen, die op historische gronden het Nederlandse volk zijn opgelegd, trachten aan te tasten. Men dient daarbij tevens te bedenken, dat elke literatuurstudie het gevaar inhoudt, dat hieruit meningen en gegevens kunnen worden geëxtraheerd, die men graag wil horen of gebruiken en in de betreffende kraam passen. Het is medisch wetenschappelijk eveneens onjuist en kortzichtig daar economische conclusies uit te trekken.

Het is huiveringwekkend als men in 1987 niet beseft, dat men met het verdedigen van abortus provocatus en actieve euthanasie zonder strikt medische ethische indicatie zich op een hellend vlak bevindt. Immers, lang voor Hitler werd in het verslagen Duitsland reeds in 1918 in Duitse medische periodieken uit Universitaire centra een dergelijke "philosophie" gepropagandeerd om overtollige "nicht arbeitsfähige" personen en zieken uit de gemeenschap te elimineren en dat uiteindelijk leidde tot genocide. Het bewijst dat een tentoonstelling "De Geneeskunde verduisterd" met al zijn beperkingen, zinvol kan zijn en tot nadenken kan leiden.

1 mei 1987, Oegstgeest
Dr. J. F. Ph. Hers, internist
Medisch adviseur DMGD

ZES MAN ONTSNAPTEN IN 1941 PER SLOEP UIT BEZET NEDERLAND (vervolg)

De in het verhaal voorkomende Engelandvaarders Giel, Klein en Keesom, blijken volgens ontvangen mededelingen van een van de andere hoofdpersonen in dit verhaal, intussen te zijn overleden.

No's 17-23

"Alle Engelandvaarders kregen hun nummer", herinnert ir. Woltjer zich, "als ik het goed heb waren wij nummer 17 tot 23. We hadden twee boeketten bloemen mee genomen, een voor de Engelse koningin en een voor koningin Wilhelmina. Die zijn allebei aangeboden en we hebben van beide vorstinnen een bedankbriefje gehad. En natuurlijk zijn we door onze koningin ontvangen. We moesten van alles vertellen over de toestand in Holland zoals dat toen ging."

De nummers 17 tot 23 gingen al gauw, nadat de Britten hadden uitgezocht, dat geen hunner politiek onbetrouwbaar was of mogelijk een binnengesmokkelde Duitse spion, uit elkaar. Sommigen hunner zagen een der anderen nog wel eens een keer maar Klein en Giel bijvoorbeeld troffen elkaar pas voor het eerst sinds '41 op de reünie in Vledderveen.

De Niet, die behalve zijn ingenieurspapieren ook boekhoudkundige diploma's bezat ging in "de shipping" en diende de oorlog achter een bureau uit. Hij heeft thans al bijna een kwart eeuw een fabriek in Mildenhall waar men inventarissen voor supermarkts maakt. Hij en vier der anderen trouwden Engelse vrouwen: de heer Giel diende de Marine op verschillende bodems en zowel in de Europese wateren als die in het Verre Oosten. Hij maakte enorme reizen en werd in '48 gedemobiliseerd als luitenant-ter-zee 1e klasse. Hierna trad hij opnieuw toe tot het officierskorps van de koopvaardij, voer als gezagvoerder op schepen van de Java-China-Japanlijn, werd op zijn 56ste jaar gepensioneerd maar kon de zee niet vergeten en verwierf een gezagvoerdersfunctie op een schip van de toengeheten Hollandse Vrachtvaart Maatschappij, een dochter van de KPM. Definitief uit actieve dienst ging hij op 26 juni 1971. Hij heeft vier kinderen en woont in Newport on Tay in Schotland.

Laurens van der Veen kreeg na zijn aankomst in Engeland een walfunctie bij de Marine en leeft nu als gepensioneerde in Wimbledon. Hij was de enige, die niet naar Vledderveen kon komen en werd erg gemist. Eddy Klein zette zijn zakenleven aan de andere kant van het Kanaal tenslotte voort en is thans directeur-eigenaar van een fabriek in Ashburton (Devonshire) waar men elektrische apparatuur vervaardigt. De heer Keesom maakte de rest van de Tweede Wereldoorlog ook mee

als marine-officier. Hij diende o.a. op de torpedobootjager "Tjerk Hiddes" (maakte de befaamde tochten naar Timor mee in '42 en '43) en, als commandant, op Hr. Ms. "Evertsen". In '47 kwam hij naar ons land terug en werkte vier jaar lang op het departement van Defensie, was daarna leraar aan het Marine-instituut in Den Helder. In 1963 werd hij in de rang van kapitein-luitenant-ter-zee gepensioneerd. Hij woont in Muiden.

De scheepsbouwer ir. Woltjer trad ook in dienst van de marine en werd via de Verenigde Staten uitgezonden naar het marine-etablissement te Soerabaja, dat hij eind februari 1942 wegens de komst der Jappen moest verlaten. Na een verblijf van enkele maanden in Australië bleef hij van medio '42 tot eind '45 in dienst van de koopvaardij in de V.S. en Engeland. Na de oorlog ging hij terug naar de HAL als chef van de technische dienst en kwam in 1947 als hoofdingenieur-nieuwbouw bij de scheepswerven van Wilton Feijenoord en werd twee jaar later in de directie opgenomen. In augustus 1969 ging hij met pensioen. Johan Woltjer is de enige uit de club van zes, die een Nederlandse trouwde. Mevrouw Woltjer was de tweede echtgenote en weduwe van de schout-bij-nacht Doorman, die in 1942 met zijn vlaggeschip De Ruyter ten onder ging tijdens de slag in de Javazee. Ir. Woltjer leerde zijn toekomstige vrouw kennen in New York.

En Keesje?

En Keesje? Keesje de tuinderszoon uit Katwijk, is thans dokter C. H. Hogewoning, vrouwenarts in Dordrecht. "Ik ben nog tijdens de oorlog gaan studeren, in 1944 - en met de bevrijding deed ik mijn propjes. Ja, van die tocht van meneer De Niet herinner ik me nog alles. Ik heb nog wel eens contact met hem gehad na de bevrijding maar nu al heel lang niet meer. Bij mijn huwelijk in '52 heb ik een cadeau gekregen van de familie Woltjer, maar hem heb ik eigenlijk ook nooit meer gezien. Schipper Ravensbergen? Nee, die leeft niet meer. Die is een paar jaar geleden gestorven. Hij was erg oud, in de negentig wel, meen ik. Mijn ouders leven nog. Toen De Niet weg was ben ik nog lang elke zondag op de fiets naar zijn moeder in Den Haag gegaan. Die was alleen en dan bracht ik haar wat groente en fruit en zo.

Ik weet nog heel best, dat ik op de Tweede Pinksterdag in '41 bij haar geweest was en dat ik thuis kwam en we de radio aan hadden, uitzending uit Londen, het nieuws. En toen kwam na het nieuws tot mijn grote verrassing de omroeper met een bericht - dat blijft je altijd bij, zeg. Hij zei: "En dan is hier nog een bericht voor Kees; "De tulpen zijn goed aangekomen en ze maken het best". Nou, toen wist ik dat het gelukt was."

ADRESSENBESTAND

ADRESSENBESTAND Stichting Genootschap Engelandvaarders.

Aanvulling no. 6 per 1 juni 1987, toe te voegen aan de adressenlijst van de "Schakel" no. 28 van december 1985.

OVERLEDEN

A. C. H. Kanters	Verenigd Koninkrijk
H. A. P. K. van Mameren	Zweden
B. M. Smulders	's-Gravenhage
Mevr. B. A. W. M. Terwindt	's-Gravenhage

NIUW TOEGETREDEN

Jongeneel, James C.	Brewsterwoods 49	10509 NY	Brewster, USA
Vervat, C.	Voermanweg 278	3076 JW	Rotterdam

AANVULLINGEN EN WIJZIGINGEN

Brederode, W. K.	Mozartlaan 112	4837 EM	Breda
Cornelisse, B. J.	Greenwichstreet 1215 ++3D	94109 Ca	San Francisco, USA.
Dalmeijer, W. H. M.	"de Rosep" 46 Oirschotse Baan 13	5062 TE	Oisterwijk
Dirkzwager, T.	Mainstreet 167	93960 Ca	Soledad, USA.
Driel, J. W.	Vrijzicht 149	1068 CJ	Amsterdam
Esser, W. M.	Dennendreef 16	2180	Kalmthout-Heide, België
Gimbrère, L. J.	St. John's Court 27	IJ9 5SP	Buckhurst Hill, Verenigd Koninkrijk
Harst, E. A. van der	Les Trois Rois	32220	Lombez, Frankrijk
Meijnderts, F. E.	Salish Court 510-9303	V3J 7B7	Burnaby BC, Canada
Otten, D. L.	Wijngaardplein 2	5632 MA	Eindhoven
Poel, C. van der	Calle de las Flores Res. Cavalier	10-4 1050	Caracas, Venezuela
Sluyter, N. W.	Via Tagliate San Marco 399	55100	Lucca, Italië
Wiersma, S. K.	Beechcroft Ave 32	DA7 SQ5	Barnehurst Kent, Verenigd Koninkrijk

AFVOEREN

Spierenburg, N.	Harderwijk
-----------------	------------

CORRECTIES

Mesdag, G. J. G. van; moet zijn: Mesdag J. V.
de Jong P. voll. adres moet zijn: RR ++3 Guelph line 7056 LOP IBO Campbellville Canada
Zipcode Spoke, C. moet zijn: VIB IW9 i.p.v. VIB IWG
Veldhoen moet zijn Velthoen

Wie kan ons helpen aan het adres van ondergenoemde Engelandvaarders.

Adres (met laatste ons bekende woonplaats) thans onbekend:

Flemer, J. H.	Cap d' Antibes,	Frankrijk?
Hazelzet, G. A. M.		Monaco?

ADRESWIJZIGINGEN OF CORRECTIES GAARNE AAN:

Mevr. M. E. F. Borel Rinkes	Hanedoesstraat 57
	2597 XD 's-Gravenhage
	Tel. 070-240447